

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Quæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

21 An ignorantia vincibilis sufficiens ad peccatum, sufficiat etiam ad operationis valorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

Q V A E S T I O XXI.

An Ignorantia vincibilis sufficiens ad peccatum, sufficiat etiam ad operationis valorem.

C A S V S.

MERCATOR quidam, inter plures lapides, quos vendendos exposuerat, vnum videns aliis lucidiorem, dubitauit: An esset Adamas, an Vitrum. Nulla tamen prius adhibita diligentia, vt certior fieret, illum, inter alios, vendendum exposuit. Accidit autem, vt Titius, dum inde transiret, eundem lapidem videns, dubitauerit similiter, an esset Adamas, an Vitrum; nullaque prius adhibita diligentia, vt certior fieret, illum emerit, pretio Vitri. Postea verò domum reuersus, comperit esse Adamantem. Quæritur; vitrum Emptio illa fuerit valida.

S V M M A R I V M.

- 2 *Quæ voluntas, ac libertas ad actus valorem requiratur.*
- 3 *Operans cum Ignorantia vincibili, regulariter peccat.*
- 4 *Ipsa tamen operatio aliquibus videtur valida, & cur.*
- 8 *Aliquibus verò inualida, & cur.*
- 9 *Quæ Voluntas, ad actus valorem requiratur.*
- 12 *Ignorantia, Error, & Dolus, per quid, inter se differant.*
- 13 *Mera alicuius circumstantia ignorantia, actus valorem non impedit, error impedit.*
- 14 *Ignorantia circumstantia, quando actus valorem impediatur.*
- 15 *Ignorantia Antecedens, & Concomitans, quæ.*
- 16 *Duplex, cum Ignorantia, dari potest dispositio, erga obiectum ignoratum.*
- 17 *Emptio, quamuis cum ignorantia, circa qualitatem rei emptæ, est valida.*
- 18 *Est voluta per voluntatem absolutam, & hac sufficit ad valorem.*
- 19 *Voluntas absolute rei, virtualiter fertur etiam in circumstantias occultas, cum illa connexas.*
- 20 *Similis voluntas, in Sacramentorum administratione, regulariter datur.*
- 21 *Si voluntas non esset absoluta, actus non esset validus.*
- 23 *Ignorantia, tollit voluntatem directam, quam non tollit metus.*
- 24 *Ad peccatum sufficit voluntas indirecta. Ad valide verò operandum requiritur directa.*
- 26 *Error etiam vincibilis circa materiam Voti, sufficit ad illud reddendum inualidum.*

27 *Error concomitans alicuius circumstantiæ, actus valorem non impedit,*

28 *Ignorantia affectata circa aliquam conditionem, aut circumstantiam, actus valorem non impedit.*

RATIONES DVBITANDI.

2 **C**um libertas, sicut requiritur ad peccandum, ita requiritur ad validè operandum; Quæri solet; An, sicut ad peccandum sufficit voluntas, ac libertas indirecta, in ipsâ ignorantia, tanquam in causâ; Ita eadem sufficiat ad validè operandum. Si enim sufficit, Actus, ex ignorantia vincibili factus, sicut est voluntarius, liber, ac peccaminosus, ita erit validus. Quoniam verò Ignorantia, aut Error, contingere potest, vel circa Personam, cum quâ agitur; vel circa Causam motiuam, aut impulsivam, aut finalem actus; vel denique; circa eiusdem actus materiam, aut circumstantias. Ideo, de his omnibus, singillatim quæritur. An eorum ignorantia vincibilis, ad actus valorem sufficiat.

3 Certum autem videtur; Titium, emendo lapidem cum illo dubio, mortaliter peccasse; Tum quia periculo se exposuit emendi Adamantem pretio iniusto; hoc est, infra pretium infimum, & consequenter iniustitiam committendi. Tum quia eadem Iustitia, quæ in contractibus prohibet iniustitiam, præcipit, ut ad eam vitandam, rei emendæ notitia procuretur. Tum denique, quia emendo lapidem cum illo dubio, emere illum voluit absolutè, siue esset Vitrum siue Adamas, pretio Vitri. Hoc autem sine iniustitiâ fieri non potuit; Vnde supplere saltem tenetur, quantum defuit

ad pretium iustum. Si tamen, cum ista voluntate, animum simul conditionatum habuisset, soluendi deinde pretij incrementum, usque ad pretium iustum, si detegeret, esse Adamantem; In isto casu, non peccasset. Verum, qui cum dubio operatur, hoc modo regulariter non operatur, sed absolutè vult obiectum dubium.

Posito ergo, quod, tam Venditor habuerit voluntatem absolutam vendendi, quam Emptor emendi lapidem illum, quidquid tandem esset, siue Adamas, siue Vitrum, Difficultas est, an Emptio illa fuerit valida, propter ignorantiam vincibilem, quâ uterque Contrahens laborabat. Ratio autem dubitandi est, primò: Quia, si Emptio illa non fuit valida, neque fuisset valida benedictio, quam dedit Isaac Iacob Filio suo; Nec matrimonium, quod Iacob contraxit cum Lia; Eodem enim modo ignoravit Titius materiam emendam, esse Adamantem, ac ignoravit Isaac, eum, quem benedicebat, esse Iacob, cum uterque dubitauerit. Sed benedictio fuit valida Ergo, & Emptio.

Secundò, Quia Ignorantia, quam Titius habuit; quod res emenda esset Adamas, fuit vincibilis, & fatua, cum de facto dubitaverit. Ignorantia autem vincibilis, non tollit voluntarium, sed illum solum minuit, sicut metus; Quemadmodum ergo Emptio illa, si facta fuisset, ex metu leui, fuisset valida, Ita facta, ex ignorantia vincibili, fuit valida. Iura enim, sicut nihili faciunt metum leuem, ita & fatuam ignorantiam.

Tertiò, Quia Ignorantia, præsertim crassa, æquiparatur scientiæ, in ordine

R 2

ad

ad culpam, & ad pœnam: Ita vt, in materia pœnali, quando Ius punit delictum scienter admissum, Ignorantia crassa non excuset à pœna. Ergo etiam illi æquiparabitur, in ordine ad actus valorem; Non minus enim requiritur ratio voluntarij, ac liberi, vt actus sit culpabilis, quàm, vt sit validus. Imo libertas, quæ sufficit ad peccandum, sufficit etiam ad validè operandum. Alioqui nunquam possemus esse certi, quænam libertas ad validè operandum requiratur, ac sufficiat.

7 Quartò; Quia, cum Titij ignorantia, fuerit voluntaria, ac crassa; sequitur, quod Titius virtualiter emere voluerit rem expositam, siue esset Vitrum; siue Adamas; Si enim noluisse; aliquam adhibuisset diligentiam, vt certior fieret, num esset Vitrum, an Adamas. Positã autem tali voluntate, non est, cur Emptio illa non fuerit sufficienter voluntaria, ac valida.

8 Aliunde verò: Emptio illa videtur non fuisse valida; primò: quia Emptio Adamantis, cum supponatur fuisse ignorata, quamuis vincibiliter, esse non potuit in se posituè, ac directè volita; Nihil enim volitum, quin præcognitum; Sed, ad summum, indirectè, ac interpretatiuè, in ipsã ignorantia, tanquam in causã. Hoc autem, ad actus valorem, non sufficit. Si enim sufficeret, sequeretur, esse validum Votum in ebrietate factum ab eo, qui præuidens, se, in ebrietate, similia vota emittere solere; se inebriauit, & in ebrietate, verba promissoria protulit; Esset enim indirectè voluntarium, ac volitum, in ipsã ebrietate, non minus, quam esset volitum homicidium, si, cum eius præ-

uisione se inebriasset, & illud deinde, in ebrietate, commisisset. Consequens autem est falsum; Quia, quamuis ille, ante ebrietatem, præuiderit, se solere, in ebrietate, Vota proferre, nullam tamen habuit positiuam uoluntatem se obligandi, sine quã tamen, Votum non obligat: Sicut, sine positiuã intentione consecrandi, non conficitur Sacramentum: Non minus enim Vouens, est causa efficiens obligationis, ac Voti, per voluntatem se obligandi, quam Minister sit causa efficiens Sacramenti, per intentionem illud conficiendi. Sicut ergo, ad validè absoluedum, non sufficit intentio indirecta, & interpretatiua, qua quis, auditã confessione, inebriare se voluit, præuidens, se, in ebrietate, solere verba absolutionis proferre; Sed requiritur intentio positua, & directã, qua velit, Pœnitentem absolueret; Ita, ad Voti valorem, non sufficit voluntas indirecta, & interpretatiua, qua Vouens, præuidens se esse solitum, in ebrietate, similia Vota proferre, in ebrietate se voluit; Sed requiratur positua voluntas se obligandi.

Confirmatur. Quia, sicut, ad valorem absolutionis, non est satis intentio verba proferendi, sed requiritur præterea etiam intentio conficiendi Sacramentum; Ita ad valorem Voti, Emptionis ac reliquorum Contractuum, non sufficit voluntas verba promissoria proferendi, sed præterea requiritur voluntas se obligandi; Imo hæc voluntas, est mensura totius obligationis. Ergo, sicut absolutio, debet esse actus humanus, in se liber, & directè volitus; Ita esse debent, Votum, Emptio, ac alij Contractus.

Secundò; Quia, quod Ignorantia sit vincibilis, vel inuincibilis, conferre quidem

quidem potest, vt emptio, siue actus, ex illâ ignorantia factus, sit prudenter, vel imprudenter factus, & consequenter peccaminosus, vel non peccaminosus: Sed non, vt sit validus, vel invalidus; Hoc enim non pendet ex eo, quod ignorantia, sit vincibilis, vel invincibilis; sed ex eo, quod detur, vel non detur directa, ac positiva voluntas se obligandi. Hanc autem æque tollit Ignorantia vincibilis, ac invincibilis, cum vtraque Ignorantia, æque occultet obiectum, sicque impediatur voluntatem, ne directè in illud feratur. Sicut ergo Ignorantia invincibilis, tolleret voluntariam, ad emptionis valorem necessarium, ac sufficiens, ita illud tollit Ignorantia vincibilis.

11 Tertiò; Quia non semper Ignorantia vincibilis, censetur propriè voluntaria, etiam indirectè, sed tunc solùm, quando datur obligatio illam expellendi, ad peccatum vitandum; Cum quis enim, ad peccatum vitandum, diligentiam adhibere tenetur, vt ignorantiam expellat; Si in hoc sit negligens, tunc Ignorantia censetur indirectè voluntaria. At, in ordine ad contrahendum, vel ad Votum emittendum, non datur hæc obligatio diligenter inquirendi, & ignorantiam expellendi; Nulla enim lege, constat de tali obligatione. Ergo hæc Ignorantia, non tam est voluntaria, seu volita, quam permixta; Ideoque non sufficiet, vt Emptio censetur voluntaria, etiam indirectè, quoad rem ignoratam.

NOTABILIA.

12 Aduertendum est primò; Ignorantiam, Errorum, ac Dolum, inter se valde differre: Ignorantia enim, est mera carentia scientiæ, nullum importans

iudicium, ex *S. Thom. in 4. dist. 30. quest. 1. ar. 1. ad 1.* Error verò, est actus positivus; vnum pro alio putans; Ideoque importans iudicium Intellectus perversum, ac erroneum; Dolus denique supra Ignorantiam, vel errorem, importat deceptionem iniuriosam in eo, qui petit celebrari contractum, quatenus, vel rei vitium occultat, vel virtutem asserit, quæ in illâ, vere non est.

Aduertendum est secundò; cum **13** aliquid volumus, vel circa aliquid operamur, aliquam illius notitiam dari semper in nobis; Voluntas enim in penitus ignotum, nec consensum, nec affectum dirigere potest, cum nihil sit volitum, quin præcognitum, & voluntas sit potentia cæca, quæ non fertur in incognitum. Per hanc autem notitiam; Aliquando, res nobis proponitur præcisine; hoc est, ita vt ab aliquâ eius conditione vel circumstantia præcindatur, de illâ non cogitando; Aliquando verò negatiuè; hoc est: ita vt eadem conditio, vel circumstantia positiuè negetur. Primo modo, ita cognoscitur Res, vt eius conditio, aut circumstantia propriè dicatur ignorari. Secundo verò modo, ita cognoscitur res, vt alia dicantur perversè, ac erroneè iudicari. Res primo modo proposita, secundum id, quod per ignorantiam occultatur, propriè voluntatem non mouet, illam attrahendo; vel retrahendo, ideoque nec propriè causat inuoluntarium; Dicit tamen potest, illud causare improprie, tanquam remouens prohibens; Quia, si talis rei conditio, vel circumstantia fuisset proposita, & non occultata, Voluntatem à præstando

R 3

con-

consensu retardasset, At verò, secundo modo proposita, ac cognita, Voluntatem mouet, non solum secundum id, quod verè proponitur, sed etiam secundum conditionem, aut circumstantiam, quæ falsò in re illà, representatur; Mouet enim, vt affecta, siue vestita tali conditione, quæ in illà verè non est, sed esse iudicatur; & voluntas, in rem illam sic vestitam, positiuè fertur; Ideoque error iste, propriè causat inuoluntarium; *Errantis enim, nulla est voluntas*; vt dicitur in *L. cum testam ff de iuris, & facti ign.*

14 Aduertendum est tertio; Ignorantiam, Errorum, & Dolum, contingere posse; Vel circa ea, quæ pertinent ad substantiam Actus, Contractus, aut Voti; V. G. circa eius materiam, aut conditiones indiuiduales; Vt, si quis vendat lapidem, putans, non esse gemmam, quem alias non vendidisset; Vel circa circumstantiam aliquam accidentalem, vt si quis, sciens, lapidem esse gemmam, illum vendat Homini, quem putat, esse fidelem, cum tamen sit infidelis, & cui non vendidisset, si cognouisset, esse infidelem. Si ignorantia, error, aut dolus contingant solum circa circumstantiam aliquam accidentalem; Tunc, sicut non tollunt notitiam, & consensum, circa ea, quæ pertinent ad substantiam Contractus, Voti, vel Actus; Ita non tollunt eius valorem. At verò, si contingant, circa aliquam conditionem indiuidualem, & pertinentem ad substantiam actus; Tunc error circa illam conditionem, tollit actus valorem; quia conditionem illam excludendo, eam reddit inuoluntariam; sicque tollit consensum absolutum circa rem volitam, qui consensus, ad actus

valorem, omnino requiritur. Qui enim vult vendere lapidem, quia putat, non esse Gemmam, non habet voluntatem absolutam vendendi lapidem, sed solum conditionatam, posito quod non sit Gemma. Ergo, eo ipso, quod est Gemma, non habet voluntatem illum vendendi; Sicque non datur consensus absolutus, ad venditionis valorem omnino necessarius. At verò, si conditio illa tantummodo ignoretur; Ignorantia valorem actus non tollit; cum enim conditionem illam non excludat, eam non reddit propriè inuoluntariam; Vnde cum tali Ignorantià, dari simul potest voluntas absoluta circa rem, cuius conditio ignoratur. Qui enim vult vendere lapidem, quem ignorat, esse Gemmam, potest eum velle absolute vendere, siue sit, siue non sit Gemma; Qui autem hoc modo absolute vult aliquid; eo ipso censetur simul virtualiter, ac implicite velle, quidquid est necessario connexum cum illo, & consequenter etiam ipsam conditionem; eo ipso, quod illam non excludit; sicque conditio, non solum non est inuoluntaria, sed est virtualiter, ac implicite voluntaria; Quod ad actus valorem sufficit; Qui enim Sacros Ordines suscipit, quamuis ignoret, illos Votum Castitatis annexum habere, illud tamen censetur emittere, quia Sacros Ordines volendo, illud etiam censetur implicite velle; Si tamen, per errorem putaret, tale Votum Ordinibus non esse annexum; tunc illud non censetur emittere, quia per errorem excluderet, Neque obstat, quod, si Titius Votum cognouisset, esse Ordinibus annexum, illos non suscepisset. Nam, hæc conditionalis, est de futuro,

non

non de præfenti ; ideoque præfentem voluntatem non mutat, sed illam relinquit absolutam. Nemo autem incipit, vel definit obligari, propter ea, quæ in his, vel in illis circumstantiis facturus esset, sed propter ea, quæ de facto facit. Dum ergo, in hoc casu, Titius velit Ordines absolutè suscipere, præfens hæc voluntas non mutatur per hoc, quod illos non esset suscepturus, si hoc vel illud accideret; ideoque nec impeditur obligatio.

15 Aduertendum est quartò ; Ignorantiam, Errorem, & Dolum, respectu actus, aliquando dici antecedentes ipsi actum, vt dictum est supra ; quando scilicet illum causant, & ad illum faciendum inducunt ; Vt, cum quis ignorans, esse diem Veneris, carnes ita comedit, vt illas non comederet, si sciret, esse diem Veneris. Et hic error, cum alicuius dolo contingit, à Iuris peritis *L. Et eleganter. ff. de dolo*, appellatur, dolum, dans causam actui ; quia, si non adesset, actus non fieret ; Aliquando verò, dici concomitantem eundem actum ; quando scilicet illum non causat, nec ad illum faciendum inducit, sed cum eo per accidens coniungitur ; Vt, cum quis ita comedit carnes, vt eas adhuc comederet, quamuis sciret, esse diem Veneris ; & hic appellatur error incidens in actum ; quia, eo etiam non existente, adhuc fieret actus. Ita *S. Thom. 1. 2. quæst. 6. art. 8.*

16 Aduertendum est quintò ; Dupliciter posse aliquem ita esse dispositum, vt, si sciret, esse diem Veneris, vel non comederet, vel adhuc comederet ; Primò habitualiter ; cum, scilicet, de facto, nullum habet actum, quo velit, vel no-

lit carnes comedere, sed illum probabiliter haberet, si aduerteret, esse diem Veneris ; Et hæc dispositio habitualis, nullum causat effectum moralem, quando non prodit in actum ; Quia homo non obligatur per id, quod facturus, vel non facturus esset, si hoc vel illud ei accideret, vel non accideret ; sed per id, quod actu facit, vel non facit. Secundò actualiter ; cum scilicet, de facto habet voluntatem conditionatam comedendi, vel non comedendi, si sciret ; Et hæc actus valorem impedit, quando Ignorantia est antecedens, quia excludit Voluntatem absolutam talis obiecti ; Non vult enim illud obiectum, vt affectum, ac vestitum tali proprietate, vel conditione ; Quæ, licet tunc absolutè ignoretur, sub conditione tamen apprehenditur, quantum sufficit. At quando Ignorantia est concomitans, actus valorem non impedit ; quia neque causat, neque impedit, aut excludit voluntatem absolutam talis obiecti ; Cum enim tunc detur voluntas carnes comedendi, etiam si constaret, esse diem Veneris ; Voluntas hæc non excludit voluntatem absolutam carnes comedendi, siue sit, siue non sit dies Veneris ; esto, ex errore quis putet ; non esse tunc diem Veneris. Hæc autem Voluntas absoluta ad actus valorem sufficit. His positis,

RESOLVTIO.

AD Casum, respondetur ; Spectato 17 modo connaturali operandi illius, qui cum dubio operatur ; Emptionem factam à Titio, cum eo dubio, iure naturæ, fuisse validam, tam ex parte Emptoris quam ex parte Vendentis. Ita *Suarez de cens. d. 4. s. 8. n. 10. Sanchez in sum. lib.*

lib. 1. c. 16. num. 14. Filliuc. tr. 11. c. 8. quest. 9. num. 247. Auila p. 2. c. 5. d. 5. d. 6. Bonac. quest. 3. de matr. p. 2. num. 4. in fine.

- 18 Primò; Quia tam Venditor, quam Emptor, habuerunt voluntatem absolutam vendendi, ac emendi; Modus enim operandi proprius eorum, qui cum dubio operantur, est, velle rem dubiam absolutè, quæcumque tandem illa sit. Nam, ideo est peccatum, operari cum dubio; Quia qui vult Contractum, de quo dubitat, an sit vsurarius, vel non; censetur illum velle absolutè, siue Usurarius, sit, siue non; Hæc autem voluntas absoluta, ad actus valorem sufficit, quia illum reddit plenè, ac perfectè voluntarium. Cum ergo Titius, lapidem emerit, dubitans, an esset Vitrum, an Adamas; illum consequenter emere voluit, quidquid tandem esset, siue Vitrum, siue Adamas, similemque voluntatem habuit Venditor. Hæc autem Voluntas fuit sufficiens, vt Emptio illa esset valida. Sicut similis Voluntas, in Isaac, fuit sufficiens, vt eius Benedictio data Iacob, esset valida; Cum enim Isaac benedixit Iacob, dubitans, an esset Esau; ex Communi Doctorum sententiâ cum *Abulensi in c. 27. Gen. qu. 7.* eius mens, ac intentio fuit, dirigere benedictionem ad Filium præsentem, vteruis ex illis esset, ideoque fuit valida.
- 19 Secundò; Quia modus operandi, proprius eorum, qui operantur cum Ignorantiâ, & non cum errore positiuo, est; Velle rem cognitam absolutè, & explicitè, simulque virtualiter, ac implicitè, eius conditionem indiuidualem ignoratam, siue occultam; Qui enim vouit Peregrinationem Ierofolymitanam, non cogitando de

navigatione, sed ignorando, eam fieri per mare, censetur etiam virtualiter vouisse navigationem. Et qui Sacros Ordines suscipit, non cogitando de Castitatis voto, illis annexo, adhuc tamen censetur Castitatem vouere; Quia, per voluntatem Ordinum, censetur etiam virtualiter, ac implicitè velle Castitatis Votum quamuis ignoratum, eo quod, per Ignorantiâ, non fuerit exclusum; sicut exclusum fuisset, per errorem, si Ordines suscipiens, putasset, Castitatis Votum, illis annexum non esse; Tunc enim volens Ordines, voluisset illos, sine voto Castitatis, illud excludendo, sicque illud non emisisset. Qui autem operantur cum dubio, operantur cum Ignorantiâ, cum dubium eam essentialiter supponat.

Tertiò; Quia, hic est modus operandi, qui in Sacramentorum administratione communiter seruatur; Qui enim baptizat, semper habet intentionem baptizandi Infantem præsentem absolutè, quicumque ille sit; in quo non errat; licet aliquando ignoret, eum esse Filium sui inimici. Imo, per errorem, putet, esse Filium Amici. Similiter, qui absoluit; semper absolueret intendit hominem præsentem, quicumque ille sit; Et qui consecrat, intendit consecrare totam materiam præsentem, quæcumque sit, licet ignoret, quot particule, materiam illam præsentem consecrandam ingrediantur; Et, si Minister, aliam intentionem haberet, mortaliter peccaret; quia Sacramentum, nullitatis periculo exponeret. Sicut ergo Sacramentorum Minister, hanc intentionem sic absolutam regulariter habet; Ita operans cum dubio

dubio, vel Ignorantiâ negatiuâ, regulariter similem habet voluntatem, dum contrahit vel vouet; Ideoque eius Contractus sunt validi, non minus, quam sint valida Sacramenta; Non minus enim in vno casu, quam in alio, adest voluntas & consensus substantialis directus, ad valorem sufficiens.

- 21 Si tamen Titius per errorem putasset, Lapidem, siue Adamentem illum esse Vitrum, & habuisset voluntatem conditionalem, illum non emendi, nisi esset Vitrum; Tunc Emptio, non fuisset valida ex parte Ementis; sicut neque esset validus baptismus, si Minister, illum conferens, per errorem putaret, Infantem praesentem, esse Filium Amici, & haberet intentionem conditionalem, illum non baptizandi, nisi esset Filius Amici, quia tunc voluntas non esset absoluta, sed conditionalis, & conditio non subsisteret; Ideoque Contractus & baptismus tunc essent inuoluntarij. Ceterum, sicut hic operandi modus, regulariter in Sacramentorum administratione, non seruatur; Ita neque seruatur in Contractibus ab Operantibus cum ignorantia, vel dubio.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

- 22 **A**D rationes autem dubitandi initio propositas, facile respondetur; Ad primam; Benedictionem fuisse validam, quia Isaac absolute benedicere voluit Filium praesentem, quicumque tandem ille esset, quamuis dubitaret; num esset Esau, an Iacob: Iacob verò, vel contrahere voluit cum Muliere praesente, quaecumque esset, & tunc Matrimum

R. P. Beati Lib. I.

fuit sufficienter voluntarium, & validum, quamuis ille putaret, esse Rachelem; vel habuit determinatam voluntatem contrahendi cum Rachele, & tunc matrimonium, propter errorem personae, fuit inuoluntarium, & consequenter inuolidum.

Ad secundam: Inter metum, & Ignorantiam, quamuis fatuam hanc esse disparitatem; quod metus non tollit consensum directum, quamuis illum minuat; Ignorantiâ verò, quamuis fatua, illum tollit.

Ad tertiam; Disparitatem esse, quia ad peccandum non est necesse, velle formaliter, ac directe malitiam, siue actum vt malum; sed satis est, velle actum, cui est coniuncta malitia. At verò, ad Voti, ac Contractuum valorem necessaria est voluntas positiua se obligandi: Sine hac enim nulla datur obligatio; sicut sine positiua intentione conficiendi Sacramentum, nullum est Sacramentum.

Ad quartam: Voluntatem illam fuisse quidem sufficientem ad valorem Emptionis; Non tamen esse Voluntatem indirectam, & interpretatiuam causae, siue ipsius Ignorantiae, sed directam, & absolutam ipsius Emptionis.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; Errorem antecedentem, circa materiam Contractus, aut Voti, quamuis sit vincibilis, & voluntarius, ad eorum valorem non sufficere; Quia facit Contractum, aut Votum, voluntarium, ac volitum solum indirecte in ipsa ignorantia, tanquam in Causa: Hoc autem, ad Contractus valorem non sufficit; Tum quia, vt Contractus sit validus, debet

S

esse

esse voluntarius, ac volutus directe, & in se ipso, & debet esse actus humanus, non minus, quam Sacramentorum administratio. Tum quia aliàs Votum emissum ab Ebrio validum esset, si ante ebrietatem esset prauisum. Sicut homicidium ante ebrietatem prauisum, & postea, in ebrietate, commissum, est peccaminosum. Consequens autem est absurdum, vt per se patet. In ordine vero ad culpam, & ad pœnam; Hoc voluntarium indirectum, siue in causâ, sufficit; Quia voluntas causâ, quando datur obligatio vitandi effectum, censetur voluntas interpretatiua ipsius effectus; semperque datur obligatio vitandi culpam. At, non semper datur obligatio vouendi, vel contrahendi. Cum ergo obligatio, quæ ex voto, vel Contractu aut alio simili actu oritur, esse debeat omnino voluntaria: Sequitur, eam debere esse volitam, in se ipsâ, nec sufficere, vt sit volita in causâ; Ideoque, Errorem antecedentem, siue vincibilis sit, siue innvincibilis, actuum valorem impedire; semper enim, eodem modo tollit cognitionem, & consequenter voluntatem, quæ, ad actus valorem, est omnino necessaria.

27 Secundo; Ignorantiam, siue Errorem concomitantem conditionis rei, quando est vincibilis, valorem Voti, ac Contractus circa rem illam non impedire; Quia cum tali Ignorantiâ dari potest; imò regulariter, de facto datur voluntas absoluta, etiam ad conditionem ignoratam

se extendens; Cum ignorantia enim vincibili concomitante, quod Peregrinatio Hierosolymitana nauigationem requirat, potest quis habere voluntatem absolutam Peregrinationis Hierosolymitanæ, siue nauigationem includat, siue non includat, quia, licet ignoret; nauigationem de facto requiri; de illâ tamen cogitat sub conditione, si requiretur; Hoc autem sufficit, vt voluntas per actum absolutam in illam tendat.

28 Tertiò; Ignorantiam conditionis rei, affectatam, siue positiue volitam, Voti ac Contractuum circa rem ignoratam valorem regulariter non impedire; Quia regulariter, cognitionem directam conditionis ignoratæ non excludit, & consequenter neque eius voluntatem; Qui enim vult aliquid ignorare, iam necessariò de illo cogitat, ideoque velle etiam potest, se ad illud obligare saltem sub conditione, quod decipiatur; Imò, eo ipso, quod non vult tollere ignorantiam, habet voluntatem se obligandi sub quacumque conditione; quæ voluntas sufficit ad obligandum, & consequenter ad Voti, vel Contractus valorem. Dixi regulariter; Quia, si voluntas ignorandi non oriatur ex voluntate faciendi, sed ex aliquo timore humano, vel alio simili respectu; tunc, qui vouet, vel contrahit, potest non habere intentionem se obligandi absolute, & omnibus modis, sed solum iuxta exigentiam materiæ; sub tali conditione propositæ; in quo casu Voluntas non esset ad valorem sufficiens.